

การดูแลป่าชุมชนบ่อหิน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน จังหวัดตรัง

ตำบลบ่อหินมีพื้นที่ซึ่งมีสภาพเป็นป่าชายเลนอยู่ค่อนข้างมาก แต่ประสบปัญหาการลักลอบตัดต้นไม้ การทำลาย รวมถึงการบุกรุกป่าของชาวบ้านบางกลุ่ม ทำให้ป่าไม้ลดน้อยลงไปโดยไม่มีการปลูกป่าทดแทน ซึ่งเดิมมีพื้นที่ป่ากว่า 32,412 ไร่ แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 21,124 ไร่ ส่วนที่เหลืออยู่ก็เสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ นอกจากนี้ คนในชุมชนเองขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบเน้นผลเชิงเศรษฐกิจจนไม่คำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศน์ จึงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อนจนถึงขั้นมีการร้องเรียนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม อบต.จึงเกิดแนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นป่าชุมชนเป็นหลัก เพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ป่าให้มีสภาพดีขึ้น

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน :
ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: สิเกา

จังหวัด: ตรัง

ประชากร: 4,999 คน

พื้นที่: 90 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2543 อบต.บ่อหิน จัดทำโครงการ "การดูแลป่าชุมชน" โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าเสริมและช่วยกันดูแลรักษาป่าชายเลน รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ในสภาพดี มีการจัดกิจกรรมเสริมในการเข้าค่ายเดินป่าของกลุ่มเยาวชนด้วย

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดกลุ่มเยาวชนเดินป่า จำนวน 40-50 คน เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน
2. รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชน จำนวน 110 คน ร่วมกันดูแลป่าชุมชน โดยปักป้ายชื่อป่า ปักป้ายแนวเขตป่าชุมชนและป่าสัมปทานให้ชัดเจน การปลูกป่าเสริม
3. บรรจุโครงการดูแลป่าชุมชนลงในแผนพัฒนาตำบล 5 ปี
4. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยวิทยากรจากสมาคมหยาดฝน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. อบต.บ่อหินจัดสรรงบประมาณสนับสนุน จำนวน 50,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ
 - ค่าพันธุ์กล้าไม้ 20,000 บาท
 - ค่าวัสดุในการทำป้าย 15,000 บาท
 - ค่าอาหารกลางวัน 10,000 บาท
 - ค่าตอบแทนวิทยากร 1,200 บาท (2 คน/ ครั้ง)

- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 3,800 บาท

บุคลากร

1. เยาวชนในตำบล ร่วมกิจกรรมเข้าค่ายเดินป่า จำนวน 40-50 คน/ 2 วัน
2. วิทยากร ช่วยทำหน้าที่ฝึกอบรมคนในชุมชนจากสมาคมหยาดฝน จำนวน 2 คน/ ครั้ง

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
พฤษภาคม 2543	จัดทำเวทีประชาคม เพื่อรับทราบปัญหาความต้องการของชาวบ้าน	อบต./ ผู้ใหญ่บ้าน
มิถุนายน 2543	- ร่วมประชุมปรึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญห จน สรุปเป็นโครงการดูแลป่าชุมชนขึ้น - บรรจลงแผนพัฒนาตำบล	ผู้บริหารอบต.
สิงหาคม 2543	อบต.จัดสรรงบประมาณสนับสนุน	ประชาคมหมู่บ้าน/ อบต.
พฤศจิกายน- ธันวาคม 2543	ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงรายละเอียด โครงการและขอความร่วมมือในการปลูกป่าจาก ชาวบ้านโดยการชักชวนปากต่อปากโดยสมาชิกสภา อบต.เป็นหลัก และประชาสัมพันธ์โดยผ่านหอ กระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้ผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินการ	สมาชิกสภาอบต./ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน
ปลายมีนาคม-ต้น เมษายน 2544	ประชาชนจำนวน 110 คน เข้ามามีส่วนร่วมดูแลป่า ชุมชนโดย - ปักป้ายชื่อป่า ป้ายแนวเขตป่าชุมชน ป่า สัมปทาน - ปลูกป่าเสริม - จัดเวรยามดูแลและสังเกตการณ์ โดยแบ่ง พื้นที่ป่าให้ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านรับผิดชอบ แบ่งหน้าที่ดำเนินการกันเอง	ตัวแทนหมู่บ้าน/ อบต.
พฤษภาคม 2544	ดำเนินการปักป้ายชื่อป่า ปักป้ายแนวเขตป่าชุมชน และป่าสัมปทานให้ชัดเจน เป็นเวลา 2 วัน	สมาชิกกลุ่ม/ ประชาชนใน ตำบล
พฤษภาคม 2544	ร่วมกันปลูกป่าเสริมครั้งแรก โดยใช้เวลา 2 วัน และ หลังจากนั้นมีการปลูกป่าเสริมเป็นระยะ	อบต./ ประชาชนในพื้นที่
มิถุนายน 2544	ประชาสัมพันธ์เพื่อรวบรวมกลุ่มเยาวชนทั้งจาก นักเรียนในโรงเรียนและเยาวชนทั่วไปในชุมชน ใน การจัดเข้าค่ายเดินป่า โดยผ่านโรงเรียนและสมาชิก สภาอบต. ซึ่งรวบรวมได้จำนวน 40-50 คน	โรงเรียน/ อบต.
กรกฎาคม 2544	อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการเดินป่าและการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยวิทยากร จำนวน 2 คน/ 2 วัน	สมาคมหยาดฝน
กันยายน 2544	จัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้าค่ายเดินป่า เป็นเวลา 2 วัน ซึ่งจัด 1 ครั้ง/ ปี	อบต.
ตุลาคม 2544	ดำเนินการปลูกป่าและปักป้ายครั้งที่สองเพิ่มเติม ใช้ เวลา 2 วัน และต่อไปจัดทุกๆ ปี โดยกำหนด ช่วงเวลาดำเนินการตามสถานการณ์ของปีนั้นๆ	อบต./ ประชาชนในพื้นที่
ตลอดปี	การบำรุงรักษาสวนป่าชุมชนที่ได้ร่วมกันปลูกไว้ใน แต่ละปี	ประชาชนในพื้นที่/ อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

หน่วยงาน/ องค์กร	บทบาทหรือความร่วมมือ
โรงเรียนในตำบล	ช่วยประชาสัมพันธ์ชักชวนเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเข้าค่ายเดินป่า
สมาคมหยาตผน	ช่วยอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนในชุมชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกัน ไม่มีการปลูกฝังเยาวชนให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
2. ขาดแคลนแหล่งอาหารจากทรัพยากรธรรมชาติ ที่อาศัยของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำและที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน
3. สภาพป่าชุมชนเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ และมีพื้นที่ลดน้อยลง

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนในชุมชน จำนวน 110 คนร่วมกันปลูกป่าและร่วมมือกันดูแลป่า และมีการรวมตัวเยาวชน ประมาณ 40-50 คน ร่วมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดองค์กรชุมชนเข้มแข็ง
2. มีแหล่งอาหารที่ได้จากป่าชุมชนอุดมสมบูรณ์ขึ้น
3. พื้นที่ป่ามีสภาพดีขึ้น มีการเจริญเติบโตและเพิ่มจำนวนของต้นไม้ ถึง 80 %

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ช่วงแรกประชาชนในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ต่างเห็นว่าตัวเองมีภารกิจมากอยู่แล้ว	1. ขอความร่วมมือจากสมาชิกสภาอบต.และบุคคลที่คุ้นเคยกับประชาชนให้ช่วยทำความเข้าใจและชักชวนให้ร่วมกิจกรรมชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การเอาใจจริงเอาใจของผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการ เช่น คณะผู้บริหารอบต. ผู้นำชุมชน เป็นต้น
2. ความร่วมมือระหว่างประชาชนในพื้นที่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทเรียนที่ได้รับ

1. การดำเนินโครงการจะสำเร็จก็ต่อเมื่อเป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการอย่างแท้จริงของประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม
2. ปัญหาทุกเรื่องของชุมชนสามารถแก้ไขได้สำเร็จหากได้รับความร่วมมือจากคนในท้องถิ่นเอง

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสนธิรักษ์ ทองศรี
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน
ที่อยู่ : ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
โทรศัพท์ : (075) 248-217

ชื่อ-นามสกุล : นายวัฒนชัย ชูเกิด
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน
ที่อยู่ : ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
โทรศัพท์ : (075) 248-217

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง 92150
ขนาดพื้นที่	90 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,238,848 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
งบประมาณรายได้	4,715,908 บาท (ปีงบประมาณ 2543)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	7 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,812 คน
จำนวนประชากรแฝง	35 คน
จำนวนครัวเรือน	1,475 ครัวเรือน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบและป่าชายเลน อุดม สมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ซึ่งปกคลุมไปทั่ว เป็นต้นกำเนิด แหล่งน้ำหลายสาย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของ ตำบล พื้นที่เหมาะแก่การส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ประชาชนในพื้นที่มีความกระตือรือร้นใน การทำกิจกรรมต่างๆ การรวมตัวเพื่อทำกิจกรรม สามารถทำได้ง่าย เหมาะแก่การส่งเสริมในการ รวมกลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม นับถือศาสนาพุทธ